

Cognetti i Catozzella, des de Milà

Carles Montpart Tura

En els passats números de gener i abril de latortugaavui parlàvem de dos autors italians que darrerament han estat força traduïts al català: Erri de Luca i Natalia Ginzburg. Tots dos, a hores d'ara, ja es poden considerar autèntics clàssics. El temps dirà si els milanesos Paolo Cognetti i Giuseppe Catozzella ho acabaran esdevenint en un futur. De moment, dediquem l'article d'avui a donar notícia de l'aparició en català d'algunes de les seves obres.

Entre la ciutat i la muntanya

Paolo Cognetti (Milà, 1978) ha esdevingut un autèntic fenomen literari internacional amb la seva novel·la *Les vuit muntanyes* (Navona Editorial, 2018), traduïda al català per Xavier Valls i Guinovart i publicada originalment a Itàlia el 2016. L'obra, que va obtenir el Premio Strega 2017, el Premio Strega Giovani del mateix any i el Prix Médicis Étranger, va rebre de seguida una gran quantitat d'elogis per part de la crítica especialitzada. *La Republica*, per exemple, el qualificava de "un clàssic, un meteorit caigut d'un altre temps en un univers que de vegades defuig els grans temes". Per la seva banda, el setmanari *L'Express* afirmava de la novel·la el següent: "És un llibre d'una gran humanitat, en què el desencís i el dubte constantment es confronten amb l'admiració i l'esperança. És una obra vital, plena de força, universal i sempre modesta". Finalment, Enrique de Hériz, a *El Periódico*, deia que *Les vuit muntanyes* "és un llibre doblement útil: la ficció ha de servir per eixamplar la vida, per habitar llocs (en un sentit físic, però també moral, emocional, estètic) que no ens corresponen. Els amants de la natura agrairan la

possibilitat de sorprendre's davant els cims, les valls i les allaus sense abandonar el sofà". Amb més de 300.000 exemplars venuts a Itàlia, *Les vuit muntanyes* està en procés de traducció a 37 països.

La novel·la ens planteja la història de Pietro, un noi de ciutat, solitari i una mica sorrut, que estiuja als Alps italians. Allà coneix en Bruno, fill d'un paleta de la zona, que pastura les vaques del seu oncle i

amb el qual, estiu rere estiu, Pietro anirà bastint una fonda amistat. Els anys, però, portaran els dos protagonistes per camins diferents: en Pietro, a la recerca d'un cert sentit profund de la vida, viatjarà pel món sempre amb la sensació que no acaba de trobar el seu lloc; Bruno, en canvi, sense moure's de les muntanyes, aconseguirà una serenor vital més que envejable. La novel·la, escrita en un llenguatge planer, sobri, amb certes dosis de poesia i amb uns diàlegs altament efectius, s'estructura en tres parts.

A la primera, "Muntanya d'infantesa", a través de les pròpies paraules de Bruno —tot el llibre és una narració en primera persona— assistim al naixement de l'amistat entre els dos personatges durant els estius en què la família deixa Milà i s'instal·la al poble de Grana. El descobriment i l'exploració de la natura de la mà de l'amic i les difícils relacions amb el pare durant les excursions són ingredients essencials d'aquests quatre primers capítols.

A la segona part, "La casa de la reconciliació", retrobem un Pietro de trenta-un anys al qual se li acaba de morir el pare i que durant molts anys ha perdut totalment el contacte amb la muntanya. Aquesta situació, però, canviarà quan el protagonista, tip de viatjar i d'exercir una feina que no el satisfà, es proposa refer i ocupar la casa que el seu pare li ha deixat d'herència a la muntanya. I amb la restauració vindrà el retrobament amb Bruno. Una reconciliació doble, doncs, amb la natura i amb la gran amistat de la infantesa, i també, en certa manera, amb la memòria del pare i l'amor per la muntanya que li va inculcar i que, en el seu moment, Pietro no va saber valorar prou. Finalment, a la tercera part, "Hivern d'un amic", assistirem a l'enamorament i posterior fracàs de Pietro amb Lara i, entre diversos viatges als Nepal, a les visites sovintejades a Grana que menaran cap a un desenllaç de la història no exempt d'una certa dosi de sorpresa final.

Paolo Cognetti ha treballat com a documentalista i ha viscut llargues temporades a Nova York. Als trenta anys, però, es va instal·lar

en un petit poble italià dels Alps, i ha desenvolupat diferents ocupacions. *Les vuit muntanyes* és una novel·la amb força elements autobiogràfics, uns elements que es poden resseguir d'una forma més clara en una altra obra de l'autor milanès publicada el 2013: *El noi silvestre* (Editorial Minúscula, 2018), en aquest cas amb traducció catalana de Miquel Izquierdo. Es tracta d'una novel·la —més aviat d'un "quadern de muntanya"— en què Cognetti ens narra tot el procés de redescobriment de la muntanya i d'establiment del protagonista —un escriptor que, de fet, és ell mateix— en una borda situada en un poble a 2.000 metres d'altura. Les hores de solitud, les tasques de construcció de l'habitatge, les lectures, les reflexions sobre el sentit de la vida i, sobretot, les amistats que el protagonista fa a la muntanya constitueixen els ingredients bàsics d'aquesta obra, un bon complement de la lectura de *Les vuit muntanyes*.

Pablo Cognetti

La gran ciutat: Nova York

A part de les obres esmentades fins ara, Paolo Cognetti és autor de *Manuale per ragazze di successo* (2004), recull de contes amb el qual va debutar, *Una cosa piccola che sta per esplodere* (2007), *New York è una finestra senza tende* (2010), el llibre il·lustrat *Il nuotatore* (2014), *Tutte le mie preghiere guardano verso ovest* (2014), *A pesca nelle pozze più profonde, meditazioni sull'arte di scrivere racconti* (2014), *Sofia si veste sempre di nero* (2012), la seva primera novel·la, i *New York Stories* (2015).

De totes aquestes, acaba de sortir en català, amb traducció d'Anna Carreras, *Nova York és una finestra sense cortines* (Navona Editorial, 2018). L'obra és una mena de guia personal de Nova York, on Cognetti ha viscut llargues temporades, a través dels recorreguts pels diferents barris en què l'autor ha viscut o ha hagut de visitar per la seva feina de documentalista al llarg de cinc anys. Aquí trobarem

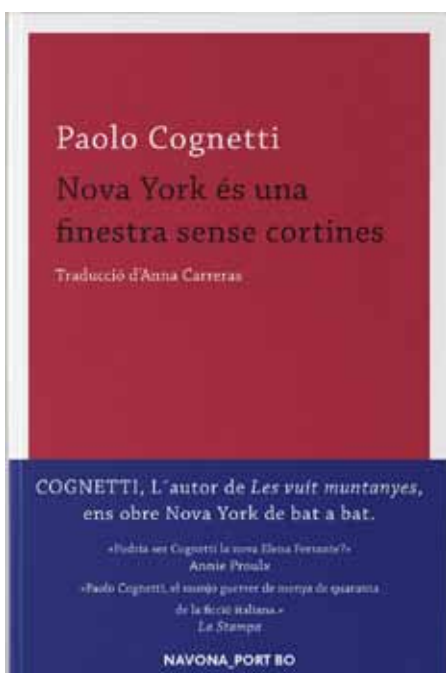
un autor enamorat de la gran ciutat que, de fet, és el centre del món i descobrirem un Cognetti fortament interessat tant a explicar la història de la ciutat i les seves transformacions —i la imatge literària que n'han transmès grans escriptors que hi van viure, com Melville, Whitman, Poe o Auster—, com a descriure el pols vital més actual dels barris i la seva gent. Una ciutat que, com li diu un cambrer a l'autor, "*Amic meu, això és Nova York*" i que Cognetti rebla amb la frase "*Un lloc on les coses s'acaben i tornen a començar a una velocitat massa alta per conrear nostàlgia*" (p. 89). O, com diu un dels protagonistes d'un dels reportatges de Cognetti, l'escriptor Rick Moody: "*Nova York és una ciutat tan complexa que qualsevol temptativa de definirla seria reduccionista, i canvia tan de pressa que qualsevol discurs de seguida es torna vell. Fins i tot quan la descriu als llibres, parlo d'una ciutat llunyana en el temps i en l'espai*" (p.129).

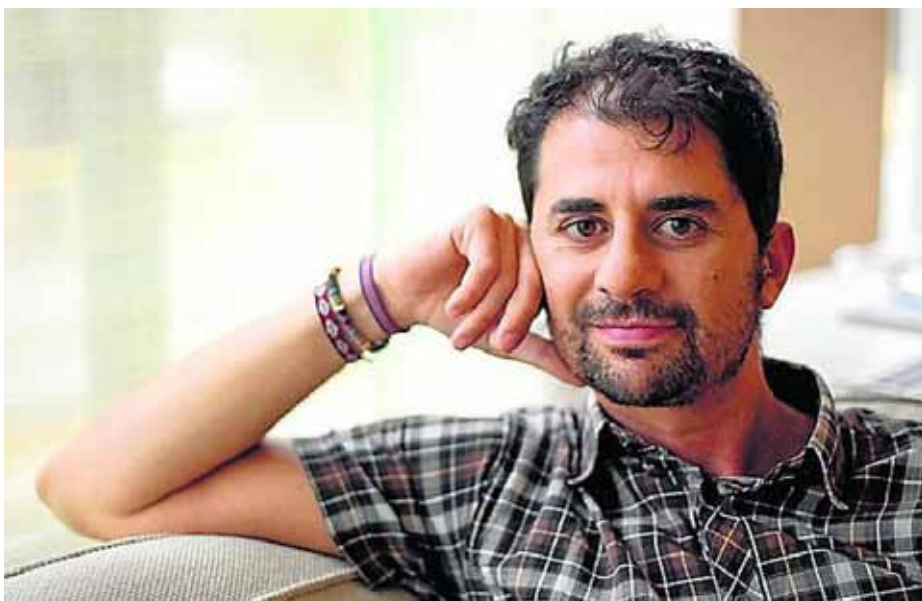

A la recerca d'un futur millor

Només dos anys més jove que Cognetti, un altre autor italià —i de la mateixa ciutat— ha arribat darrerament al nostre mercat literari. Es tracta de Giuseppe Catozzella (Milà, 1976), del qual s'han publicat traduïdes al català *Córrer sense por* (Sembra Llibres, 2014) i *El gran futur* (Sembra Llibres, 2017), totes dues en magnífiques traduccions d'Anna Casassas.

Catozzella és llicenciat en Filosofia i col·labora habitualment en diversos mitjans periodístics italians, com ara *L'Espresso*, *Il Corriere della Sera* o l'edició italiana del *Financial Times*. Fins ara, ha publicat els relats *Il ciclo di vita del pesce*, *Fuego*, i dues novel·les basades en treballs d'investigació en què retrata la cara més fosca i violenta d'Itàlia: *Espianti*, sobre el tràfic d'òrgans humans, i *Alveare*, sobre el domini de la màfia calabresa al nord el país. L'èxit i el reconeixement del gran públic, però, així com les

Giuseppe Catozzella

traduccions a altres llengües, li han arribat gràcies a *Córrer sense por*, publicada a Itàlia el 2014 amb el títol *Non dirmi che hai paura* i amb la qual va ser finalista del Premio Strega —el guardó literari més prestigiós d'Itàlia—, va obtenir el Premio Strega Giovani 2014 i el Premi Nacional Carlo Levi 2015.

Córrer sense por està basada en fets reals i narra la commovedora història de Samia Yusuf Omar, l'atleta olímpica somalí que després de lluitar contra una infinitat d'adversitats, va arribar a competir

en la prova dels 200 metres llisos als Jocs Olímpics de Beijing el 2008. Samia va arribar l'última, molt lluny de les altres corredores, però es va convertir en el símbol de la lluita d'una jove africana per sortir de la situació de pobresa i de guerra que l'envoltava per tal d'intentar aconseguir el somni de la seva vida: arribar a convertir-se en una gran atleta. Catozzella reconstrueix amb gran mestria i saber fer literari la història de Samia: la seva infantesa a Mogadiscio enmig de la guerra, la pobresa i la manca completa d'instal·lacions per a la pràctica de

l'atletisme i la seva lluita contra els prejudicis de l'integrisme religiós cap a una dona que vol triomfar en el món de l'esport.

Malaauradament, Samia va trobar finalment la mort en el seu camí de fugida cap a Europa, en un intent desesperat d'aconseguir participar als Jocs Olímpics de Londres de l'any 2012. Després d'un penós trajecte que s'allarga molts mesos, i que la reté durant molt temps en unes pèssimes condicions a Trípoli —episodi que Catozzella reconstrueix amb un gran encert—, Samia perdrà la vida el 2 d'abril de 2012 quan intentava arribar a les cordes que havia llençat una embarcació italiana que havia anat a socórrer la pastera en què viatjava la jove atleta. El llibre, fruit de llargues converses de l'autor amb Hodan, la germana de Samia que va aconseguir instal·lar-se a Hèlsinki, es llegeix amb emoció, a voltes amb el cor encongit, i acaba sent, en definitiva, una magnífica i exemplar història de tenacitat humana.

Samia YYusuf Omar

Amb la seva segona novel·la, *El gran futur*, Giuseppe Catozzella segueix pel mateix camí: posar-nos en la pell de les persones que es veuen obligades a protagonitzar una lluita per la dignitat. En aquest cas, tenim la història d'Amal, fill d'un pescador humil en una illa colpejada per la lluita entre un exèrcit regular i els soldats —els negres—, "els que amb una mà empenyen el fusell i amb l'altra, el llibre sagrat" (p.14). L'Amal comparteix infantesa amb l'Ahmed, fill del senyor del poble, amb el qual es juren amistat eterna. El destí, però, els portarà per camins diferents. Mentre que Amal, després d'un període de formació a la Gran Mesquita del Desert, acabarà formant part del grup integrista que defensa la Guerra Santa, i en aquest context coneixerà la mort de prop, Ahmed esdevindrà un dels cabdills de l'exèrcit. La trobada entre ells dos serà inevitable. La força de l'amor, finalment, portarà el protagonista

pel camí de trobar el que Tarif, el vell l'imam savi del poble, li va dir quan era petit: "*Només volia recordar-te que tots tenim dret a la felicitat, Amal. Recorda aquestes paraules, passi el que passi a la teva jove vida, tens dret a la teva felicitat. Si la busques, es deixarà trobar. T'ho prometo*" (p. 49).

Tot i que l'autor es basa en fets reals —va recollir, per exemple, testimonis de nens soldats en diversos conflictes africans— en aquesta novel·la la situació geogràfica dels esdeveniments no esconcreta, un recurs que Catozzella utilitza per fer més general la seva història, la crònica novel·lada d'uns fets que, desgraciadament, són absolutament presents en l'actualitat del nostre món. Quant a l'estil, en aquesta obra és destacable l'ús potser abusiu de la frase curta i de l'absència de connectors oracionals i textuais, cosa que provoca en el lector la sensació

d'una certa manca de cohesió en la redacció, malgrat que, per altra banda, aquest és un fet que acostia el text a un ressò d'oralitat que Catozzella segurament busca. Aquesta tria estilística no es donava en la primera novel·la de l'autor milanès, *Córrer sense por*, obra que, al meu parer, presentava un ús del paràgraf i un estil final més elaborat i consistent.